

Szentháromság vasárnapja

Kiv 34,4b–6.8–9

A mi Urunk vonuljon velünk

Ő tehát kifaragott két kőtáblát, amilyenek az elsők voltak. Mózes másnap korán reggel elindult a Sínai-hegyre, ahogy az Úr megparancsolta, és vitte magával a kőtáblát. Az Úr leereszkedett a felhőben, ő pedig eléje járult. Az Úr elvonult előtte és ezt mondta: „Jahve, Jahve, irgalmas és könyörülő Isten, hosszantűrő, gazdag kegyelemben és hűségben...” Mózes sietve a földig hajolt, leborult, és így szólt: „Ha kegyelmet találtam a szemedben, Uram, akkor a mi Urunk vonuljon velünk. Bár keménynyakú nép ez, de bocsásd meg bűneinket, és fogadj el minket örökségedül.”

A Sínai-hegyen történt események vallástörténetileg kulcsfontosságúak a választott nép további sorsát illetően. Ennek az eseménysorozatnak a legfontosabb epizódja Mózes találkozása az Istennel a hegyen, illetve a tíz parancs vagy a tíz ige átvétele a kőtáblákon. A találkozásnak a harmadik eleme a kőtáblák, és vele együtt a parancsok átadása a népnek. Ez az esemény kétszer történik meg, mert az első alkalommal, mivel Mózes hosszan időzött (40 nap) a hegyen, a nép azt gondolta, elhagyta őket, nem tér vissza többé hozzájuk. Aranyborjút készítettek, hogy ez a vallási szimbólum az egyiptomi szokásnak megfelelően az Isten erejére és jelenlétére emlékeztesse őket, és egyben a nép egységét is kifejezze.

A Tízparancs szövege kétszer is szerepel a Tórában. A Kivonulás 20,1–17, illetve a Deuteronomium 5,6–21 tartalmazza. Feltehetően az utóbbi az ősbib szöveg. A kezünkben lévő összes szöveget, aligha lehetett két kőtáblára felírni. Ráadásul ezeket kétszer kellett Mózesnek elkészítenie, mert az első kettőt, látván a bálványimádó népet, összetörte. Valószínű, hogy csak tíz igét írtak fel a kőtáblára emlékeztetőül az Istennel kötött szövetségre. Ezt a tíz igét hordozták mint Isten jelenlétének jelét, és helyezték el később a szent sátorba, majd pedig a salamoni templom Szentek Szentjébe.

A mozgó szentélyben, a pusztai vándorlás alatt, ez lesz az a kultikus tárgy, amelyet végig hordoznak mint az Isten jelenlétének fizikai jelét. A Kivonulás könyve és a Deuteronomium (MTörv) azonban többet ír le, mint 10 igét. Parancsok/tiltások sorozatát, amelyek folyama-

tos értelmezésre szorulnak. Már az isteni parancsok, igék értelmezett változatát közli Mózes. A későbbi történelem folyamán folyamatosan magyarázták ezeket a szövegeket. Mivel a tiltáshoz nem kapcsolódik konkrét büntetés és a tiltások úgynevezett abszolút kijelentések és nem bűn-esetek leírásai, ezért ezeket a szövegeket nem valószínű, hogy a konkrét bírósági gyakorlatban használták, inkább csak a Tóra alapelveként tanították és őrizték. A tíz ige témáival megegyező eseti rendelkezéseket is olvashatunk, amelyekben a büntetési tételek is szerepelnek, jelezve a bírósági alkalmazásukat.

A keresztény egyházban vita volt, hogy Jézus kinyilatkoztatása után érvényes-e még a Tízparancs, vagy nem. Pál levelei a Tóra helyébe Jézus evangéliumát helyezték, ezért a Tízparancsolat érvényessége a keresztény egyházban veszélybe került.

A „keresztény Tórának” a hegyi-beszédet tekintették az egyházban, de Ireneusz püspök (†202?), megvédte a Tízparancs tekintélyét, és Augustinus (354–430) az Újszövetségre vezető parancsnak tekintette. A középkorban a *Catekismus Romanus*-ban keresztény értelmezésnek megfelelően átírták a szövegét, ahogyan Luther (1483–1546) a Kis-katekizmusában is ezt tette. A gyónási kézikönyvek alapjául szolgálva az ószövetségi Tízparancs elveit a keresztény egyház is átvette, és a lelkiismeret vizsgálat alapjává tette. Azt tartották, hogy a Tízparancsot mindenkinek meg kell tartani, az evangéliumi tanácsokat és a hegyi beszéd érzület etikáját pedig a szerzeteseknek. A keresztény művészet a barokk korban a szószékek fölött ábrázolta a két kőtáblát vagy a főoltárok legmagasabb helyén. Az Tízparancs tehát az Isten jelenlétének jele lett a keresztény templomokban is. Mózes idejétől tehát mind a mai napig betölti azt a szerepét, hogy miközben az Isten tiszteletére figyelmeztet, egyben a tisztelet szerves részévé teszi az erkölcsi kötelezettségeket is. Nem lehet ugyanis Istent tisztelni, parancsait pedig elfeledni. A kultusz soha nem pótolja az erkölcsöt, csak a kettő egysége fogja egységbe Isten vándorló népét.